

**VLERA DIAGNOSTIKE E CITOLOGJISE VAGINALE NË 11262
STRISHO TË EKZAMINUARA**

— KSHM XHEVDET HARASANI —

(Instituti Onkologjik)

Në sëmundshmërinë e seksit femër një vend mjaft të rëndësishëm zë patologjia e traktit gjenital, në diagnostikimin e së cilës citologjia jep një ndihmesë të veçantë. Tanimë termi «citologjia eksfoliativë» është zëvendësuar me termin «citologjia diagnostike», meqë metoda nuk humton vetëm qelizat e eliminuara vetiu, por edhe material të marrë nga organe apo inde që nuk eliminojnë qeliza dhe në praktikën bashkë-kohore, në mjaft fusha të mjekësisë, citologjia nuk është më vetëm një ndihmë anësore për metodat e tjera diagnostike, por një burim parësor diagnostik (1,2,12,14).

Nga viti në vit edhe efektshmëria e zbatimit të metodave citologjike në vendin tonë kanë ardhur duke u shtuar, meqë metoda është e lehtë në zbatim dhe e pramueshme nga të sémurët (7,8,11). Fakti që reagimi inflamator, të cilin e kemi takuar shpesh në punën tonë të përditshme, mund të jetë rrjedhojë e mjaft gjendjeve dhe ngacimeve të tilla, si irritimet, infeksionet, rrezatimi, traumat, gjendja hormonale, mangësia e vitaminave dhe neoplazive, ka ngritur para nesh pyetje të tilla si: sa është shpeshtësia e citologjive jonormale? Cilat janë grup-moshat e grave që preken më shpesh? Cilat janë inflamimet, ecuria dhe ndërlidhja e tyre si me gjendjen hormonale, ashtu dhe me ato paraneoplazike të këtyre organeve? Cili është raporti i patologjisë tumorale, bëninje apo malinje. Së fundi, paraqet interes diagnostikimi dhe evidençimi i llojit të karcinomave, lokalizimit dhe tipit histologjik të tyre, çka përbën edhe qëllimin e këtij punimi. Disa mendime, si përgjigje të këtyre pyetjeve, u përpoqëm t'i trajtojmë në këtë punim.

Materiali dhe metoda

Në punim paraqiten të dhënat e përfshitura nga ekzaminimi i 11262 stishove të marra në 3754 gra të paraqitura në institutin tonë në periudhën janar 1971 — dhjetor 1980. Për këtë qëllim, janë ekzaminuar dhe riekzaminuar të gjitha strishot e marra në nivelin e vaginës, ekzokolit dhe endokolit. Në 224 të sémura me karcinomë, materiali është marrë nga vagina dhe cungu (monkon) për rastet që janë operuar ose trajtuar në mënyrë të ndérthur, me ndërrhyrje kirurgjikale dhe rrezatim. Për të gjitha rastet e studiuara janë respektuar konditat teknike që njihen (6,10,11). Rezultatet e ekzaminimit citologjik janë dhënë sipas

klasifikimit të Papanikolaut në 5 klasa (9,11,13). Të dhënat e përfshitura janë regjistruar në mënyrë kronologjike për çdo rast. Rastet janë ndarë sipas grup-moshave, llojit të ekzaminimit (saktësojmë se 2871 janë raste të para dhe 883 janë gra që kanë ekzaminim citologjik të përsëritur), rezultateve të ekzaminimit citologjik dhe lokalizimit të karcinomës.

Në 224 nga të 252 rastet ku citologjikisht është zbuluar karcinoma (klasa IV apo V), kemi ekzaminimin histopatologjik përkates që vërteton praninë e karcinomës, tipin e saj histologjik dhe, në rast rishfaqjeje, edhe ekzaminimin tjetër (cito-dhe histologjik), që vërteton praninë e rishfaqjes. Studimi i ekzaminimeve histopatologjike na ka ndihmuar për të nxjerrë në pah ndryshimet e mundshme citologjike në përgasje me tipin histologjik të tumorit (këto të dhëna janë objekt i një punimi tjetër). Janë studiuar, gjithashtu, edhe ndryshimet qelizore që ndodhin në mukozën e këtyre niveleve si pasojë e rrezatimit.

Rezultatet dhe diskutimi

Rezultatet e ndarjes së rasteve sipas grup-moshave të grave të ekzaminuara janë paraqitur në pasqyrën nr. 1. Siç shihet, rastet më të shumta janë në dekadën IV, III dhe V. E sëmura më e re ka qenë 16, vjeç (me polip të kanalit cervical nr. 1658/76 dhe më e moshuara 85 vjeç me kolpit senil).

Pasqyra nr. 1

Ndarja e rasteve sipas grup-moshave

Grup-mosha	Nr. i rasteve	%
Deri 30	1046	
31-40	1221	
41-50	974	
51-60	356	
61	157	
	3754	99.98

Në varësi nga gjendja hormonale e mukozës në ditën e ekzaminimit, na rezulton (Pasqyra nr. 2):

Pasqyra nr. 2

Ndarja e rasteve sipas gjendjes hormonale

Gjendja hormonale	Nr. i rasteve	%
Stimulim estrogjenik i ulur	2487	66.24
» » në normë	751	20
» » i ritur	516	13.74
	3754	99.98

Vlera diagnostike e citologjisë vaginale në 11262 stisho të ekzaminuara 73

Siç shihet, në 66.24% të rasteve niveli estrogjenik ka qenë i ulur, dukuri kjo që është vënë re sidomos kur është i pranishëm edhe një infeksion i këtyre organeve, kurse në 13.74% ky stimulim ka qenë i rritur dhe kjo është vënë re në moshat aktive, si edhe në rastet e pranisë së neoplazisë, e dhënë kjo që citohet edhe nga literatura (7,12,13).

Në varësi nga rezultatet e ekzaminimit citologjik kemi:

Pasqyra nr. 3

Diagnoza citologjike	Nr. i rasteve	%
Pa ndryshime Kl. I	1040	27.94
Prani infekzioni Kl. II	1509	40.19
Citolizë Kl. II	485	12.92
Leukoplaki	31	0.82
Klaza III	58	1.54
Karcinoma Kl. IV-V	252	6.71
Ndryshime qelizore si pasojë e rrezatimit	370	9.85
	3754	99.97

Siç shihet, vetëm në 27.94% të rasteve ekzaminimet citologjike kanë rezultuar të klasës I dhe në këto raste ne kemi rekomanduar përsëritjen e ekzaminimit pas 1 viti. Në 72.03%, të rasteve strishot kanë rezultuar jonormale të klasave II-V. Mendojmë se këto duhet patjetër t'i nënshتروhen një vlerësimi diagnostik të vëmendshëm për të përcaktuar gradën e këtyre ndryshimeve. Vetëm ekzaminimi klinik është i pamjaftueshëm, prandaj ai duhet plotësuar nga ekzaminime të tjera, ku, përvèç përsëritjes citologjike, bëjnë pjesë edhe ekzaminimet kolposkopike e biopsikë (2).

Shkaqet që mund të nxjerrin një citologji jonormale janë të shumta dhe është pikërisht kjo arsyja që e bën ekzaminimin citologjik një kërkesë të domosdoshme për çdo grua që paraqitet për vizitë gjinekologjike apo i nënshtronet një depistimi. Sipas materialit që paraqesim, në inflacionet më të shpeshta kemi takuar cervicitet e thjeshta apo gërryese dhe polipet, kurse citoliza, që është vënë re në 12.92% të rasteve, ka qenë kryesisht nga trichomonas, candida dhe, në raste të rralla, kolipiti senil. Këto përqindje përkijnë edhe me të dhënat e literaturës, të cilat në këto vende kanë prirje të rritin (13). Fakti që në këto raste shihen ndryshime qoftë në citoplazëm, qoftë në bërthamë ngre gjithmonë para morfologut nevojën e vlerësimit të saktë të tyre, për më tepër kur dihet se simptomat klinike të lidhura me pérparimin e sëmundjes në regjionin pubik nuk janë patognomonike për kancerin (2,4). Në stadet e hershme vihet re vetëm prania e sekreteve të shtuara vaginale, hemorragjike ose jo, si edhe menstruacionet jo të rregullta.

Këto infeksione bëhen kështu një shkak i rëndësishëm i rritjes paftësisë dhe jo rrallë jepin gjendje displazike që mund të përparojnë në të ardhmen drejt CIS apo invazive (3,7,10,14). Kapja e këtyre ndryshi-

meve të hershme është sa e nevojshme, aq edhe e realizueshme me anë të ekzaminimeve citologjike, por kjo varet nga rritja e edukatës shëndetësore të grave, përgatitja e kuadrit të aftë dhe ndjekja e rreptë dhetoritë.

Në 31 raste apo 82% dhe në 58 raste apo 1.54% kemi diagnostikuar citologjikisht respektivisht leukoplaki dhe klasën III. Përsëritja e ekzaminimit në këto raste 6 muaj deri 1 vit më vonë ka rezultuar për leukoplakinë e njëjtë në 26 raste dhe malinje në 5 raste apo 19.23% dhe për klasën III është normalizuar në 49 raste, ka mbetur e klasës III në 2 raste dhe është bërë e klasës IV në 7 raste apo 13.7% të cilat janë vënë re: 5 në dekadën IV dhe 2 në atë V të jetës. Këto të dhëna përkonjnë me ato të literaturës, ku theksohet se shumica e rasteve të karçinomave janë zbuluar në gratë me citologji ionormale (3,12).

Në 252 raste apo 6.71% të të githa grave të ekzaminuara kemi diag-nostikuar elemente malinje të klasave IV dhe V. Këto përqindje janë mjaft të larta po të krahasohen me ato që gjenden gjatë depistimeve të mirëfillta, ku takohen 0.2-0.4% (1,3,4,10,14) dhe këtë e shpjegojmë me faktin që mjaft nga këto gra janë paciente simptomatike të dërguara për ekzaminime klinike të përsëritura. Në 224 prej tyre është bërë edhe ekzaminimi histopatologjik respektiv. Të dhënat, në mënyrë të përbërë dhur, janë dhënë në pasqyrën nr. 4. Në 28 rastet e tjera ekzaminimi histologjik nuk është bërë për arsyte të ndryshme.

Sic shihet nga pasqyra nr. 4, shpeshtësia më e lartë ka qenë në grup-moshën V dhe VI me respektivisht 34.4 dhe 33.5% përqindje kjo më e lartë se ajo që citohet nga autorë të tjera, ku mbizotëron dekada IV (3,10,12). E sëmura më e re ka qenë 19 vjeçë (liopsia 2212-13/77). Cervicit me dukuri të displazisë së rëndë) dhe më e moshuara 75 vjeçë. Në literaturën bashkëkohore, shumica e autorëve pranon se një morfolog i përgatitur, në ekzaminimin e preparatave citologjike, nuk duhet të sugjerojë mundësinë e një diagnoze, por ta përcaktojë atë, shpesh në të njëjtën mënyrë si dhe në ekzaminimet e materialeve biopthike (12).

Sic shihet nga pasqyra, ndryshime të rëndë displazike apo CIS i kemi takuar në 3 raste apo 1.34%. Ato kanë rezultuar të tilla edhe në dy ekzaminime citologjike të mëvonshme, që u verifikuan me ekzaminim histopatologjik përkatës. Në 138 raste apo 61.6% qelizat neoplazike kanë qenë të tipit epidermoid me atipizëm që tanimë njihet nga morfologët. Duam të theksojmë faktin që në 18 raste apo 13.04%, në lamat e mëparshme të këtyre grave kemi vënë re një inflamim të qafës së mitrës, përqindje kjo më e lartë se ajo që raportohet nga autorë të tjerë (9% nga 12) dhe që mbështet mendimin se inflamimi paraprin ndryshimet qelizore displazike dhe vetë proceset neoplazike.

Në 20 raste apo 8,92% kemi hasur adenokarcinomat e qafës së mitrës, ndër të cilat për tu përmendur është një rast (nr. 865/77), ku vumë re qeliza neoplazike mjëft të diferencuara me citoplazmë të vakuolizuar (klasa V), që rezultuan adenomë malinje (5).

Në 14 apo 6.7% të rasteve malinje, zbuluan karcinoma të padiferencuar në gra, strishot e të cilave para 6 muajve kishin rezultuar normale (klasa II). Në rastet tona kjo përqindje përbën negativitetin fals, i cili nga autorë të tjera citohet nga 5 deri 30% të pacienteve me diplazi a CIS (1,4,10,12) dhe sugjerojnë që në këto raste, edhe kur rezultojnë normale, strishot duhet të merren 3 herë me intervale çdo

Pasanira no. 4

Shpërndarja e karcinomave sipas grup-moshës, llojit:

6 muaj apo 1 vit, duke theksuar gjithmonë se zbulimi i kancerit nga ana ekonomike është më i lirë se trajtimi i tij. Saktësia diagnostike përrastet tonë ka qenë 93.3%, ndërsa gjatë gjithë periudhës që paraqesin nuk kemi pasur asnjë rast me pozitivitet fals.

Së fundi, vëmë në dukje se, në varësi nga stadi klinik i kancerit, shumë të sëmura janë trajtuar me rrezatim — Co^{60} . Duke ndjekur rastet ne kemi gjetur ndryshime qelizore si pasojë e rrezatimit në 370 apo 9.85% të të gjithë rasteve, ndryshime këto me vlerë të veçantë klinike përrastë ndjekur reagimin e tumorit ndaj rrezatimit, përrastë sugjeruar prognozën e rastit, si edhe përrastë zbuluar sa më herët rishfaqjet pas rrezatimit (6).

Konkluzione

1) Ekzaminimi citologjik është një metodë praktike dhe me vlera diagnostike që mund të zbatohet në të gjitha shërbimet morfologjike të vendit tonë.

2) Strishot vaginale merren me lehtësi nga ana teknike, pa e trumatizuar gruan dhe nëpërmjet tyre sigurohet përrastim një grup përfaqësues qelizash normale e jonormale nga mukoza e vagnës dhe qafës së mitrës. Na ofrohen kështu mundësitet më të mira përrastë vlerësuar njëkohësisht gjendjen hormonale, praninë e infeksioneve të ndryshme, zbulimin e hershëm të karcinomave të këtyre organeve, ndryshimet ose jo si pasojë e rrezatimit, si edhe dinamikën e tyre.

3) Pranohet nga të gjithë se mënyra më e mirë përrastë diagnozën sa më të hershme të kancerit të qafës së mitrës është marrja e ekzamimeve citologjike çdo 1 vit në të gjitha gratë me jetë seksuale aktive dhe në të virgjërat, duke filluar nga mosha 20 vjeç.

4) Rezultatet e arritura e përligjin plotësish zbatimin e metodës citologjike në diagnozën e hershme të kancerit të qafës së mitrës.

Dorëzuar në redaksi më 1.12.1986

BIBLIOGRAFIA

- 1) Boyes A.D.: The value of pap. smear. Program and suggestions for its implementation. *Cancer*, 1981, 4, 613.
- 2) Creasman T.W. and coll.: The abnormal pap. smear — What to do next? *Cancer*, 1981, 2, 515.
- 3) Dunn E.J.; Schweitzer V.: The relationship of cervical cytology to the incidence of invcerv. cancer and mortality. *Am. J. Obst. gynecology*, 1981, 8, 868.
- 4) Mass screening and early detection. Edited under the auspices of the International Union Against Cancer. Manual of clinical oncology, 1982, 59, 206.
- 5) Harasani Xh., Kadare Sh.: «Adenoma malignum» e qafës së mitrës. *Buletini i UT «Enver Hoxha»* — Seria shkencat mjekësore, 1982, 4, 153.
- 6) Harsani Xh.: Ndryshime citologjike që vërehen si rrjedhojë e rrezatimit të kancerit të qafës së mitrës dhe rëndësia e tyre klinike. *Disertacion*, Tiranë, 1985.
- 7) Jordan S.W., Smith N.L. and coll.: The significance of cervical cytologic dysplasia. *Acta cytologica*, 1981, 3, 237.

Vlera diagnostike e citologjisë vaginale në 11262 stisho të ekzaminuara 77

- 8) Kitai K., Pigal D. and coll.: The changing trends of uterine cancer and cytology. *Cancer*, 1978, 5, 2439.
- 9) Koss G.L.: The effect of radiation on cervical and vaginal epithelium. In: «Diagnostic cytology and its histopathologic bases», 1979, 1, 513.
- 10) Richart M.R., Barron A.B.: Screening strategies for cervical cancer and cervical intraepithelial neoplasia. *Cancer*, 1981, 5, 1176.
- 11) Rubinstein E.: Colposcopic, cytological and histological patterns in preinvasive cervical cancer. *Dysplasia. Acta Universitatis Upsaliensis*, 1981, 17.
- 12) Sandimire F.H., Austin D.S., and coll.: Experience with 4000000 pap. smears. *Obstetrics and gynecology*, 1976, 1, 56.
- 13) Takahashi M.: Anomalies cytologiques par facteurs inflammatoires ou métaboliques; Modifications des cellules provoquées par l'irradiation. *Atlas en couleur de cytologie du cancer*, 1983, 23, 57.
- 14) Wied L.G., Bartels H.L.: Frequency and reliability of diagnostic cytology of the female genital tract. *Acta cytologica*, 1981, 5, 543.

Summary

DIAGNOSTIC VALUE VAGINAL CYTOLOGY

The diagnostic value of vaginal cytologic examination is assessed dividing the findings according to the age group of the patients, the number of examinations (single or repeated), the histopathologic findings and the location of the pathology.

The results were obtained by examining 11262 slides taken from 3754 women consulted at the Institute of Oncology between January 1971 and December 1980.

The purpose of the study was to answer, on the basis of our findings comparing them to these basis of our findings and comparing them to those of the literature, to some questions arising from our everyday practice, such as: What is the frequency of abnormal vaginal cytology? Which are the age groups of women the most frequently affected? Which of the lesions are inflammatory, what is their course and what are their relations to the hormonal condition and to the paracaplastic state of the genital organs? What is the rate of tumoral pathology, benign or malignant? And lastly: What is the rate of diagnosis of the different kinds of carcinomas according to their location, their histologic type etc.

Résumé

VALEUR DIAGNOSTIC DE LA CITOLOGIE VAGINALE. A PROPOS DE 11262 FROTTIS

Les auteurs, en décrivant l'examen de 11262 frottis vaginaux effectué sur 3754 femmes pendant la période de Janvier 1971 à décembre 1980 à l'Institut d'oncologie, mettent en évidence l'importance de cet examen dans la détermination du diagnostic. En comparant ces données avec celles de la littérature spécialisée, les auteurs cherchent à déterminer la fréquence des anomalies cytologiques, l'âge plus fréquemment atteint, la corrélation entre états inflammatoires, processus paranéoplasiques de ces organes et l'état hormonal. Quelle est la place de la pathologie tumorale chez les sujets examinés et le plus important — la détermination du diagnostic positif des carcinomes, de leur localisation et du type histologique.